

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายของเยาวชน การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สํารวจความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างเครือข่ายเยาวชน ระยะที่ 3 หาประสิทธิผลโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายเยาวชน ระยะที่ 4 ประเมินโครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายเยาวชน ผู้วิจัยขอสรุปสาระสำคัญและผลวิจัยดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน
- 1.2 เพื่อศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มต่อการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน
- 1.3 เพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชน เพื่อพัฒนาความเข้าใจและเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน

2. สมมุติฐานของการวิจัย

- 2.1 หลังการเข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เยาวชนมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม
- 2.2 เยาวชนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มไม่ได้เข้าร่วม

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 จากการศึกษาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าคะแนนความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในจังหวัดขอนแก่นมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 89.79 คะแนน ซึ่งแปลผลได้ว่าความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 40.03 คะแนน แปลผลได้ว่าการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับน้อย

3.2 การศึกษาประสิทธิผล โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการสร้างเครือข่ายเยาวชน ส่งผลให้เยาวชนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการทดลองของเยาวชนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

3.3 ผลการประเมินโครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายเยาวชนพบว่าเยาวชนที่เข้าร่วม โปรแกรมกระบวนการกลุ่ม สามารถสร้างเครือข่าย ได้ 6 เครือข่าย เกิดโครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายเยาวชน 6 โครงการ และการประเมินโครงการอยู่ในคะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 81-85 อยู่ในเกณฑ์ดีมากทุกกลุ่ม

4. อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยจากงานวิจัยสามารถอภิปรายผลดังนี้

ในการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่าค่าคะแนนความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในจังหวัดขอนแก่นและค่าคะแนนการเข้าถึงเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในจังหวัดขอนแก่นมีระดับน้อย ผลการวิจัยแสดงว่า เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี เลียนแบบ อาจเนื่องมาจากในการเรียนการสอนยังมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกในทุกรายวิชาจึงอาจมีผลทำให้ค่าคะแนนความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับมาก แต่เยาวชนไม่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เยาวชน (2550) ซึ่งทำการสำรวจ ด้านค่านิยม วัฒนธรรม จริยธรรมและศาสนา พบว่าเยาวชนมีพฤติกรรมการบริโภคนิยมสูง นิยมใช้โทรศัพท์มือถือ คลั่งไคล้ดารานักร้อง รองลงมา ชอบเล่นอินเทอร์เน็ต หรือคิดเกม

ชอบอิสระ ชอบเที่ยวเตร่ ชอบตามใจตนเอง ชอบนอนดึกตื่นสาย และผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยตามสมมุติฐานดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 หลังการเข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เยาวชนมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม

จากการเข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน ส่งผลให้ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนกลุ่มทดลองสูงกว่าหลังทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ถิ่นไทย จันทร (2550) ที่พบว่าครูผู้สอนได้บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางของโรงเรียนเหล่าตามา ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่น่าพึงพอใจ และมีผลการเรียนในระดับดีและดีมาก โปรแกรมกระบวนการกลุ่มพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญา กฤตยานนท์ (2551) ที่พบว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สามารถพัฒนานักเรียนด้านความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ อภิปรายได้ว่า

1. โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการจัดกิจกรรม ระดับพัฒนาการของเยาวชน ความสนใจความถนัดของเยาวชน และการนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 รวมทั้งบริบทของเยาวชนผู้เข้าร่วมโปรแกรม

2. โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงมีการทดลองใช้ (try out) แก้ไขตรวจสอบ จนมีความน่าเชื่อถือ ก่อนนำไปทดลอง

3. เยาวชนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่าย ซึ่งกระบวนการกลุ่มเป็นการกระบวนการที่กระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ให้ความร่วมมือ เสียสละทุ่มเท ในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง ส่งผลให้เยาวชนกลุ่มทดลองมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมและเกิดความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นตามวัตถุประสงค์

สมมุติฐานข้อที่ 2 เยาวชนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. เยาวชนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เรียนรู้ ปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง ทั้งโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ต้องทำงานร่วมกัน มีการเรียนรู้ การนำเสนอผลงานทำให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาพร จันทร์ป็อก (2550) ที่พบว่า ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เยาวชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2. เยาวชนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้ลงมือปฏิบัติเพื่อแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้คะแนนความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง น้อยกว่ากลุ่มทดลอง

5. ข้อดีของการทำวิจัย

5.1 ได้รูปแบบ โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายเยาวชนที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเยาวชนมัธยมตอนปลาย และ เหมาะสมกับบริบทของเยาวชนในกลุ่มเป้าหมาย การใช้กระบวนการกลุ่มกับเยาวชนส่งผลให้เยาวชน กล้าแสดงออก ได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เยาวชนสามารถสร้างเครือข่ายและมีโครงการที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับบริบทของเยาวชน เช่น โครงการกล่อมข้าวน้อยช่วยแม่ โครงการเปลี่ยนเทียนเป็นเทพ เป็นต้น

5.2 โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายเยาวชน เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเกิดความเข้าใจในหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถเผยแพร่ความรู้ที่ตนเองได้รับสู่ผู้อื่น เกิดการสร้างเครือข่ายเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.3 เยาวชนที่ผ่านโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายเยาวชน ได้เกิดการเรียนรู้เป็นรูปธรรมโดยการสร้างโครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังได้ปฏิบัติจริงในชุมชน ส่งผลยังชุมชนได้เกิดการ

เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับเยาวชนด้วย เช่น “โครงการเลี้ยงเป็ด” และ “โครงการปลูกผักประหยัดรายได้”

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ในการจัดทำโปรแกรมกระบวนการกลุ่มควรจัดให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมของเยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีความสนใจและสามารถปรับใช้ได้ เยาวชนที่มีบริบททางสังคมในเขตนอกเมือง ควรได้ทำโครงการในชุมชนของเยาวชนเอง เช่น โครงการเลี้ยงเป็ด

2) ในการจัดโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม ควรให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการคิดแก้ไขปัญหา เช่นการวิเคราะห์สถานการณ์ การจัดทำโครงการ เป็นต้น

3) จากการศึกษาพบว่าเยาวชนมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังขาดการปฏิบัติตัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างตัวแบบที่ดี เพื่อให้เยาวชนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจมาใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

4) ควรบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนทุกรายวิชา ให้เป็นรูปธรรมและให้มีความสอดคล้องกันเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยเชิงจิตสังคม ที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุของความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน

2) ควรทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้กระบวนการกลุ่มกับการบูรณาการในรายวิชา เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในสถานศึกษา